

REDACTIA

strada Aulich Nr. 1

ABONAMENTUL

Austro-Ungaria:

un an 20 cor pe 1/2

10 cor: pe 1/4 de an

cor; pe 1 lună 2 cor.

de Duminecă pe an

— 4 coroane.

Pentru România și

trănatate pe an:

40 franci.

scrierile nu se napolază

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA:

Arad, strada Aulich Nr. 1

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b., și timbru de 60 bani de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Corisori nefrancate nu se primesc.

Biruința adevărului.

Zilele trecute atât în monarhia noastră, cât și în alte trei state europene s'au petrecut lucruri, a căror importanță nu poate să rămână locală; ea nu este numai a unui popor sau unei țări, ci se resfrânge asupra tuturor popoarelor creștine.

Cosmopolitismul nefast, împreună cu toate creaturile sale: — liberalism, speculant, radicalism și socialism, care promiseră și poartă un crâncen război de exterminare în contra creștinismului și a naționalismului curat, a suferit o înfrângere deplin meritată.

În Viena, cu privilegiul alegerilor comunale, social-creștinii sau antisemiții sub șefia distinsului primar Dr. Lueger, au raportat o învingere strălucită asupra monstrilor aliați: Ovrei, progresiști și socialiști. În marea Germania partidul așa numit centru, ajutat și de conservativi, a dus la bun sfârșit lupta cu legea Heintz în contra liberalilor și a socialiștilor, care apăraseră minciuna și demoralizația. În Belgia majoritatea creștină catolică pentru serii de ani înainte și-a asigurat dominația în camera și în senat cu noua lege electorală. — În Franța hidra oreească cu cauza lui Dreyfuss din nou își ridicase capul. Au Ovrei pretenția, ca iubitul lor capitan deplin să fie rehabilitat; nu prin grație, ci prin sentință de achitare să-și recâștige drepturile în armată. În afacerea aceasta s'a amestecat și poliția guvernului și din pricina aceasta în camera franceză a erupt o vijelie, care cerea retragerea din guvern a ministrului de război Gallifet, ceea-ce s'a și întâmplat și acum republica franceză earăși e amenințată de serioase crize de guvern.

Adevărat, că afacerile franceze sunt încă în ferbere și rezultatul frământărilor nu se poate clar prevedea; dar în cele din urmă tot adevărul va trebui și acolo să învingă asupra minciunii.

A primit guvernul actual al Franței zilele trecute un vot de încredere. Da; cu o majoritate de 40 voturi! Tocmai aceasta arată, că temelul lui e șubred și se clătina la orice vântuleț. Căci acest guvern radical-socialist a primit încă la alegerile comunale din Paris lovitura de grație. Magistratul din capitala franceză, cuibul atâtor rele până departe răspândite în lume, — se găsește azi în puterea monarchiștilor, naționaliștilor și a clericaliilor, căci opinia publică s'a schimbat foarte mult în urma evoluției, prin care societatea franceză avu să treacă în timpul din urmă.

Se pare chiar, că Francezii nerăbdători — nu vor să aștepte nici toamna, ca să între într-o nouă eră, cu un nou sistem, mai salutar și mai vivificator.

Îndeosebi îmbucură lumea umană și bine gânditoare faptul, că în Belgia a putut să intre în practică noul sistem electoral, pe temelul unui compromis

între partide. Acesta e momentul, ce dă în lume cel mai mare drept cetățenilor și asigură totodată, după cercuri, și reprezentarea minorității în statul afacerilor comune, ceea-ce până acum nici într'un stat din lume încă nu s'a introdus.

Ceea-ce însă mai ales pe noi, popoarele din monarhia noastră ne înveselește este: biruința strălucită a partidului puritan social-creștin sau antisemit din Viena, la ultimele alegeri pentru consiliul comunal.

Ochii tuturor sunt azi îndreptați asupra acestui eveniment de importanță care este meritul valorosului primar Dr. Carol Lueger. Amicii sinceri ai acestui rezultat binefăcător se bucură din inimă și admiră tenacitatea, puterea voinței și abnegația, cu cari șeful Lueger și partidul său s'au pus în serviciul unei cauze atât de mari și sfinte, dusă azi la complectă biruință chiar în inima Austriei.

Între 158 reprezentanți, noul consiliu comunal al Vienei numără azi 131 social-creștini, sau aderenți ai lui Lueger, în timp ce liberalii cosmopoliti abia au acolo 21 mandate.

În capitala Austriei, va să zică, puterea conducătoare o au întreagă — antisemiții conduși de Dr. Lueger!

În aceasta vedem noi și salutăm cu inimă înălțată începutul bun al unei ere noue și sănătoase în viața popoarelor din monarhie. Vedem și salutăm biruința adevărului asupra minciunii: puterea zdrobitoare a creștinismului asupra cosmopolitismului!

Se explică lesne și răcnetul turbat al cosmopolitiilor liberali și al Ovreilor speculanți în fața acestei dărute, în ambele state ale monarhiei.

Toată presa lor, aici și dincolo de Leita, spumegă de mânie și veninul și-l varsă îndeosebi asupra Drului Lueger.

Prea bine! Latre câinii, numai caravana să înainteze! Căci prea am devenit sclavii speculei și ai cosmopolitismului. Prea suntem storși de acești paraziți înșipți în corpul societății creștine.

În lături cu ei!

Politică de panduri se face în Bosnia și Herzegovina, scrie Budapești Hirlep. (2 Iunie). Ear' cei cari sufer, sunt — Turcii. Vinovatul e — Kállay, ai cărui oameni îndată ce au sosit acasă dela Budapesta trei delegați turci, i-au pus fiecăruia câte două panduri la poartă.

Plină de indignare Budapești Hirlep scrie:

Totuși, poate că prea e chip de guvern tiranic a pune un cetățean sub pază militară, pentru-că a vrut să se adreseze regelui său!

Nu s'a aflat însă nici un ziar maghiar să scrie astfel când cu sâlbătecele prigoniri, procese și întemnițări împotriva Românilor, cari au vrut și ei — la 1892 — să se adreseze regelui lor!

De ce?

Alexandru Lupașcu.

Treizeci și doi de ani casier la o societate națională de bine facere, — mai căutați să-i găsiți pereche în viața publică a regatului român! Pentru-că să se știe: a fost casier fără leafă, dar muncă a avut destulă. Dl A. Lupașcu poate fi privit anume ca însuși sufletul societății „Transilvania”. Eată de ce, acum că s'a retras din postul ce cu atâta vrednicie l'a ținut, adunarea generală l'a ales președinte de onoare.

Despre societatea „Transilvania” s'a scris și s'a vorbit puțin, îndeosebi în anii din urmă. Ea se caracteriza adică prin firea chiar a casierului ei: lucra în tăcere, cu modestie, dar fără întrerupere, fără a da îndărăt, cum s'a întâmplat cu atâtea alte societăți naționale din România. Cu atât mai mare este însă binele ce a făcut: ajutoarele ce a împărțit tinerilor universitari de origine din regatul ungar. A dat și da cu preferință celor ce și iau angajamentul să rămână aici după-ce și vor fi terminat studiile. Începând cu profesorul Babeș, ajuns azi membru al Academiei Române, face o legiune întreagă numărul studenților români cari fără spriginul societății „Transilvania” cu greu s'ar fi putut susține la universități.

Nu-i poate, în România, un singur oraș, între frunțașii căruia să nu fie vre-un Român de origine dela noi, care a studiat cu bursă dela „Transilvania”. Nu-i între ei unul singur, care să nu-l adore pe bătrânul Lupașcu; pentru-că ani de zile li-a fost ca un tată bun: când n'a putut să dea din banii societății, dădea din banii săi și zile întregi colinda pela prietenii, dar pe nimeni n'a lăsat fără ajutor în mare nevoie a capitalei României.

Liget îi este membru fondator, și în comitet unul dintre cei mai cu vază. N'a dus în sinul ei politica, ci o inimă românească entusiastă. Nu e mișcare națională, pe care să nu o fi spriginii și să n-o sprigine în chipul cel mai desinteresat. Primul la jertfă, dar nicăiri unde e îmbulzeală pentru satisfacțiuni de amor propriu ori pentru interese personale.

Acum, la Rusali, se împlinesc tocmai cinci ani, decând întreaga capitală a României a fost părtaşă a unor bucurii și însuflețiri ce rar se văd chiar la București: când cu concertele date la Ateneu de corul sibiian condus de maestrul Dima. Ei bine, și ideea invitării corului, în sinul familiei Lupașcu s'a născut. D-na Henrietta Sihleanu este fiica d-lui Alexandru Lupașcu. Indemnată și încurajată de nobilul său tată, d-na Sihleanu a invitat corul sibiian la București, garantând speșele enorme ce trebuiau întâmpinate.

Bătrânul Lupașcu a presidat atunci banchetul dat de Ligă în onoarea corului sibiian, banchet la care își dedeseră întâlnire toți amicii cauzei române. Lăcrima de bucurie, neîntrecutul naționalist, și înduioșat ne spunea, că n'a avut în viața lui o seară mai fericită — măcar că luat-a parte la toate evenimentele mari prin cari a trecut România, de la unire încoace. „Sunt fericit — ne zicea — pentru-că văd între Români de dincolo porniri, cari au însuflețit chiar capitala noastră”.

Dorim veneratului naționalist ca în calitate-y de president onorific al Societății „Transilvania” să poată încă ani mulți lupta pentru ideea carei și-a închinat viața întreagă. Entuziasmul, pe care l'a deșteptat înainte cu cinci ani corul sibiian, nu va rămâne atunci fără păreche, ci prin ajutorul unor frați atât de generoși, ca cei de la „Transilvania”, întări-ne vom pe toate terenele, ca sinceri nostri amici de dincolo să aibă cât mai multă bucurie de noi.

Leandru.

Boldul din Sibiu.

Organul metropolitan din Sibiu a fost cuprins d'o criză de nervi. Eată de ce: Consistorul din Arad a esmis 8 advocați, 2 preoți și un funcționar pensionat de comisari la examenele finale. Vezi Doamne, după savantul organ, locul advocaților e la „bara judecătorei”. De ce nu chiar la spenzurătorii?

Se vede că savanții dela „Telegraful Român” n'au cetit §-ul 105 al regulamentulului școlar care se încheie așa: „Consistorul poate delega la aceste examene un comisar din sinul său, sau pe alt bărbat de școală”, nici nu înțelege intențiunea acestui paragraf de a da solemnitate examenelor.

Altfel comisarii aradani toți sunt acesori consistoriali, dintre cari unii au făcut fundatiuni școlare, alții au fost președinți la Reuniuni învățătorești și sunt de decenii membri în senatul școlar, ear' alții ca advocați au avut intensive ingerințe în afaceri școlare, și toți au umblat aproape două decenii în școală și au făcut rigoroase și censură din legile instrucțiunii publice și susțin școala cu însuflețirea și cu scump banul lor.

Apoi negreșit că nu va fi în defavorul școlai, dacă acești domni cu autoritatea lor vor înălța interesul față de școală și cunoscând din propria experiență și din giurările locale școlare vor să inspire în popor sentiment de jertfă pe care să-l facă la masa verde vor judeca în cauză, cu un cuvânt, consistorul în tact direct cu școala.

Ori doar numai advocații din districtul Aradului sunt întru atâta de slabi, încât să nu priceapă ce e școala? Căci, bunăoară în Sibiu până mai ieri alaltăieri era chiar referent școlar un avocat, ear în Oradea-mare și acum e celebrul avocat Nicolae Zigre.

Și apoi încă una: Advocății nostri merg pe speșele lor, din cinste față de biserică și școală la examene. Iar' spuneti, advocății referenți ai vostri când au făcut acest onor școlaielor românești?

Ori să lăsăm școlile pradă la d'alde Moise Bocșan și Ioan Giorgia? Da, asta v'ar plăce, ca să nu mai văză aici lumină poporul, că în țara orbilor cel cu un ochiu e împărat. Greu vă este a vă stăpâni boldul.

SAȘII ÎN CONTRA UNGURILOR.

Luna trecută au fost în Brașov alegerile de reprezentanți în consiliul comunal. Cu acest privilegiu Sașii, de astă dată, au pactat cu Românii în contra Ungurilor și Ovreilor, întrunind aproape toate voturile din cele dintâiu patru cercuri electorale ale orașului. Din pricina aceasta Maghiarii și Jidanii, cari împreună au avut 6 mandate în cercul al V-lea, — s'au supărat foc pe Sași, că au pactat cu Românii și s'au desfăcut de cătră Maghiarii și supărarea acestora, amândouă foile sășești brașovene răspund într'un ton cât se poate de potrivit.

Eată, între altele, ce scrie de pildă ziarul „Kronstädter Zeitung”, organul Sașilor verzi:

... Alegerea aceasta a arătat, că principiile atât de mult accentuatele constituționalități: libertatea, egalitatea și frăție-

tatea, pe care Maghiarii și ziariștii lor atât de mult le place să le trimbițe în lume, într-un nimic nu se deosebesc de libertatea din timpul lui Ludovic al XIV-lea. Atunci pentru ca să facă imposibilă religiunea protestantă, au năvălit cu miliție asupra satelor și prin mari lupte au nisuit să-i despoaie pe protestanții de drepturile lor.

Și pe noi vor azi să ne despoaie de drepturile noastre, și pentru asta pornesc asupra noastră ceata de funcționari ai statului. Și n'adevăr, e ceva consensator, ca să poată fi aleși în comisii astfel de ofițieri de stat, care se stabilesc azi ici, mâine acolo și la suportarea sarcinilor comunale nu contribuie cu nimic.

Necesitatea dictează, ca noi să primim lupta în contra acestor elemente, pentru că nu putem să primim în liniște, ca la masa de noi asternută să se așeze oameni străini sau chiar să ne alunge din locurile noastre.

Stările actuale de lucruri cu servirea lor de dreptate atât de exagerat laudată, nu se deosebesc într-un nimic de acelea ale evului vechiu, când numai tiranii au fost cet-re porunciau și sclavii aceia, care săvârșeau lucrul.

Har' foaia Sașilor moderată, „Kronstädter Tageblatt“, la același obiect și din același incident scrie:

„Nu ura în contra Maghiarilor, care între anume imprăgiurări poate să fie și motivată, ci teama justă a produs acest pact la alegerea fiindcă nu putem permite, ca să fim despoiați de drepturile noastre câștigate în curs de șapte veacuri, nici ca orașul nostru să cadă pradă stăpânirii maghiare, pentru că nici nu vrem să ajungem soarta orașului Cluj.“

Din România.

O statistică interesantă.

Comparând, sub raportul instrucției, cifrele recensământului din 1894 cu cele din 99, găsim următorul rezultat:

Cu știință de carte în 1894 sunt:

Bărbați 511,328;
Femei 175,558;
Total 686,886.

Fără știință de carte în același an:

Bărbați 2.227.715;
Femei 2.491.648;
Total 4.719.363.

În anul 1899 găsim cu știință de carte:

Bărbați 770.896;
Femei 253.191;
Total 1.024.087.

Fără știință de carte:

Bărbați 2.224.000;
Femei 2.264.432;
Total 4.488.432.

După cum se poate vedea din datele acestei statistici, numărul celor cu știință de carte a progresat de la 12,7 la sută — cât se constata în 1894 — la 17,3 la sută în 1899, progresul fiind mai perceptibil la bărbați decât la femei.

Adrese de aderență părintelui V. Mangra.

Subscrișiți cu nespusă bucurie primim algeria de vicar la Consistorul de Oradea mare a Preacuvioșiei Sale Vasile Mangra; ne alăturăm din toată inima noastră voturilor 30 date în Sinodul nostru eparchial pentru această binămerită alegere, și protestăm sus și tare contra celor 14, cari intenționează stărbirea și subminarea frumosașei noastre autonomii bisericesti.

Strigăm din toată inima noastră: Să trăiască Vasile Mangra, iubitul nostru vicariu!

Tinca, la 21 Maiu 1900.

Dr. Iustin Papp, avocat și deputat sinodal; Vasiliu Leucția, preot gr. or. român Olcea; Petrița Ardelean, ales preot în Oșand; Gavriil Dudulescu, învățător în F. Giriș; Demetriu Popa, preot în Hidisei de jos, Florian Turbe, teolog abs. învățător în Ripșa, Ioan Budiu înveț. în Ucuriș; Micula Puscau epitrop în Cărășeu, Batio Nuț, fost jude com. în Gurbădiu, epitrop în Cheresig; Nicolau Popovici, paroh în Fânșu; Popa Toader, Traian Suciu, Matieș Toader, locuitor în Calacea, Matieș Moise, George Dudulescu, preot în Mierșig și ases. cons. George Tirbu, st. universitar; Isăia Tirbu, locuitor în F. Bátor, Marțian Andreiu preot O. Gepis, Vasiliu Popovici, preot gr. or. rom. în Sititelec; Florian Crainic, preot Mehilei; Ioan Cloambeș, învățător român Gepis; Vasiliu Pafucan; Ioan Pafucan, Vasile Brontac, Iuon Costa notariu; Popovici George, Mihail Deacu, locuitor în Cocuba; Ioan Pantea, Demetriu Deacu, învățător gr. or. rom. în Cocuba; Ioan Leucția, proprietar în Coroiu; Iustin Stanca, Nicolau Stanca, din Coroiu;

ȘCOALELE NOASTRE.

Raportul domnului asesor-referent școlar
Romul Ciorogariu către Sinodul
arădan.

III.

Institutul pedagogic.

Conform raportului general al Direcției institutului pedagogic, adnexat sub 7%, corpul profesoral al departamentului pedagogic a constat în anul școlar 1898/9 din 1 director, 4 profesori ordinari, 1 profesor

de religiune, 1 profesor de igienă, 1 profesor de cant și de tipic, 1 propunător de desen și caligrafie și 1 învățător la școala de aplicație.

Pe anul școlar 1898/9 au fost înmatriculați 151 elevi; din comitatul Arad: 52, Timiș: 34, Bihor: 35, Torontal: 9, Cenad: 5, Caraș-Severin: 6, Hunedoara: 8, Mureș-Turda: 1 și din Brașov: 1. — Dintre aceștia au fost întreținuți complet gratis: 48, iar 5 cu taxă de câte 20—40 fl. anual în aluneul vechiu. În aluneul nou: 67 cu taxă anuală de 80 fl.; în seminarin: 10 cu taxă anuală de 120 fl. — De toți dăra au fost întreținuți în toate trei interastele: 130, iar restul — încartirat pe la case private.

Spesele de întreținere ale aluneului, circa 4.000 fl., le-a suportat bugetul consistorial.

Școala de aplicație a fost cercetată de 40 elevi. Învățătorul Iosif Tisu s'a definitivat la catedră. Elevii ambelor despărțăminte aiei fac praxa metodică sub conducerea profesorului Dr. Petru Piposiu.

Rezultatul învățământului a fost în genere satisfăcător.

La examenul de calificare s'au prezentat 47 candidați, dintre cari au prestat examenul 28, s'au retras 6, s'au avisat la examen repetitor din toate studiile: 5, iar din 1—2 obiecte de învățământ: 8.

Lipsele institutului sunt: figuri anatomice, în icoane și plastice pentru antropologie, precum și o sală de gimnastică. Înă mai ales profesorii, și altfel slab dotați. Sînt lipsa unei biblioteci de izvoare. Când atragem atențiunea Venerabilului Sinod la aceste lipse, ne permit m cererea indemnizației pentru a suscepe în buget o sumă oare care corespunzătoare pentru acoperirea acelor lipse.

Pe terenul literar profesorul Teodor Ceonța a scos a doua edițiune din „Arithmetică“, iar profesorul Ioan Petran — „Gramatica limbii românești“.

Cursul pregător, instituit pe lângă pedagogiul nostru cu mențiunea de a pregăti anume pentru susceperă în preparandie a elementelor, cari nu întrunesc condițiunea calificativă de 4 clase medii, în forma de astăzi nu mai corespunde mențiunii sale, căci în lipsa de suficiente puteri se prevede prin substituire, prin care nu se poate ajunge la o pregătire corespunzătoare pentru studiul pedagogic.

Corpul profesoral însă s'a pronunțat pentru menținerea acestui curs din necesitatea de a ne forma înși-ne elemente pentru pedagogie în lipsa suficientelor prezentări de elevi cu calificatiunea de 4 clase. Această stare însă are să se schimbe, căci prin regularea salariilor învățătorăști cariera învățătorăască devine cercată de elemente mai qualificate.

Pentru a evita eventualele consecințe de perturbare în contingentul elevilor, ce ar pute produce o tranziție repentină prin cassarea acestui curs, Consistorul propune susținerea lui temporală, dar numai prin o potrivită reorganizare și anume:

Să se institue o nouă catedră de economie. Prin această întreprindere a cor-

pulului profesoral, profesorul de economie ar subtrage dela actualii profesori și studiile științelor naturele, și prin această degajare, profesorii preparandiali s'ar pute extinde cu studiile lor până în cursul pregător, unde fiecare profesor, mai bine cunoșcător al lucrurilor, și-ar pregăti însuși pe elevul său pentru cursurile preparandiale, ceea ce ar facilita progresul învățământului ulterior în preparandie.

Instituirea catedrei de economie e imperativă rece înă. Preoții și învățătorii dotați în parte cu rezinanți și grădin, sunt avisați la economie. Exarandarea de până acum a pământurilor beneficiale e una din cardinalele scăderi ale beneficiilor. Prin introducerea unei raționale economii și stărbirea interesului în tinerime cătră avantagiile unei economii raționale ar da impuls la o intensivă lucrare a pământurilor beneficiale și prefacerea lor în tot atâtea economii de model, atât de instruite popular, și de productive din punct de rațional economic.

În punctul economic bugetar prin această instituție de până acum a profesorului pregător cu remunerațiunile obișnuite s'ar ața, cât ar face salariul unui profesor ordinar de economie, mai ales de la încetarea postului de ceticet de la departamentul pedagogic.

Institutul nostru pedagogic a fost denunțat la înaltul guvern, că profesorii lui n'ar fi d'at de patriotici în cuvintele și faptele lor. Consistorul presentă sub actul și răspunsul, ce l'a dat în această afacere înaltului ministru de culte și instrucțiune, cu care afacerea se pare a fi încheiată întru cât n'au urmat alte reflexiuni din partea guvernului.

IV.

Școalele populare.

Inspectoratele școlare s'au redus cu 1.; anume prin abdicarea fostului inspector al cercului Birchiș, Dimitrie Marcu, motivată cu bătrânețea sa, cercul Birchișului s'a desființat și încorporat la protopresbiteratul Lipovei, conform intențiunii § 101 și 145 și a regulamentului de organizare. Astfel numai două protopopiate, anume al Buteșilor și Belintului, au rămas divizate în câte două inspectorate.

Înaltul ministru de culte și instrucțiune a cerut sporirea școalelor comitatului Arad în special, com de sub 3 cu amenințarea, că va comuna. Experiența ne-a învățat, că regulă se pun în contingentul nostru și obligați străini, emigrați, scutiți prin lege, chiar și morți. În fața acestei situațiuni am dispus de autentica conseciere a contingentului de școlari, cari cad în sarcina noastră și totodată de provenirea înființării de școli comunale acolo, unde ni-se impune.

Acest proces de destilare e acum în curs, și putem cu satisfacțiune anunța bunăvoința și simțul de jertfă al credincioșilor până la marginile putinței lor.

Înaltul ministru de culte și instrucțiune a emis circularul din 16 Noembrie 1896.

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI.“

Sub bomierii din Galaad.

NUVELE ARABE.

(Urmare și fine.)

II.

Când în noaptea asta Mira adormi printre celelalte femei, auzi intrând pe sub perdeaua cortului glasul plângător al unei trișci. Glasul acesta era așa de lin, așa de dulce, melodia aceasta era așa de ușoară, în cât par'că se stîngea de zece ori pe fiecare clipă, reînvia din nou, apoi rășchia prin spațiu, sfioasă ca o mărturisire, tristă ca un suspin.

Și fata, adormind legată de melodia aceasta duiosă, murmură:

— E Jehal, care veghiază sub bomierii și care mă iubeste.

În noaptea următoare, Mira, cu ochii ei mari de agată, deschis în întunec, asculta glasul îngănat al trișci, cu notele ei triste și pătrunzătoare, cari treceau prin aer ca un lung fior sub adierea molatică

și dulce a brisei de noapte, care părea o desmerdare. Apoi notele se îndesau, alergau grăbite unele după altele și se repetau ca o călduroasă rugăciune.

Și logodnica se gândia:

— E Jehal, care mă chiasmă.

A treia seară Mira auzi o musică ciudată: sunetele se întrerupeau, cădeau grele, par'că înflorate, trișca sughița, suspina și la urmă se îneca într-un oftat de dragoste.

Atunci ea sări în picioare, zicând:

— Jahal suferă.

Și ridicând perdeaua fără șgomot, se strecură afară și străbătu pe furie lagărul adormit.

Când Jehal o văzu, să aruncă înainte'i cu fața la pământ și cuprînzîndu'i genunchii cu mâinile, îi sărută piciorușele ei ude de rouă.

Ea-l întrebă:

— Pentru ce plîngi?..

— Pentru că n'am cunoscut nici odată vre-o femeie.

Ea se plecă spre dinsul și cu degetele tremurătoare îi mîngăia şuvițele crețe de pe umeri. El fu șgduit de-un fior, tot trupul îi tremura și scoțînd un oftat adînc, o ridică în brațe și o duse cu el pe sub bomierii...

A doua noapte, glasul micii trișci de trestie vibra în armonii voluptoase și se stîngea în acorduri negrăit de dulci în adierea miroșitoare a oazei.

Și când Mira ajunse lângă Jehal, el îi zise:

— Nu știu, dacă trupul tău ori arborii îmbalsamează aerul cu mirosul acesta...

Apoi cu virful pumnalului șgăria coaja unui arbore și o reșină roșietică se scurse din rană și se întări ca o picătură de mîrgean. El o luă între degete și o puse între buzele logodnicei lui. Apoi, plecîndu-se spre ea și punîndu'i buzele lui pe-ale ei, luă înapoi într-o sărutare grăuntele de rășină. Și îi zise:

— Nu știu, dacă sufletul Mirei sau seva bomierilor a trecut în mine...

Câte-va săptămîni după logodnă, Jehal spuse fetei:

— După două zile te voiu lua în cortul meu. Măne triburile noastre, stîrse toate la un loc, vor ataca o caravană de negustori, cari călătorese la Meka.

Ea își desfăcu cămașa, scoase un talisman, ca o înăternă legată de gât, între țîțe, și dîndu'i, îi zise:

— Ia asta. Te va apăra de multe.

El luă în mînă talismanul încă cald și parfumat de stînl ei și punîndu'l pe inimă...

— Acuma și moartea ar fi tot viață, — zise.

III.

În amurg, beduinii se întoarse în căcașii de pradă. Asaltul fusese grozav, cătrăva căzuseră morți și o mulțime fusese rănită. Dar vitejia lui Jehal pusese la urmă pe fugă escorta negustorilor.

De-odată un cal, acoperit de spume și de praf, se repezi ca o săgeată printre arbori, trînd după el agățată de scări, o grămadă de carne stîlcită, de oase sfărîmate și care lăsa în urmă o diră lungă de sînge.

Mira, după pumnal și după talismanul de la gât, recunoscu pe Jehal. Se rugă de beduin să-l îngroape sub bomierul lor.

Beduinii erau îngrijiași de toama unui atac nou; de aceea, cătră-va din ei se puaseră și săpară în graba cea mai mare o groapă, în vreme ce restul tribului scotea țărîni din pământ, stringeau corturile sau adunau vitele pentru a fugi spre alte deșerturi.

La ceasurile, când mica trișcă de trestie umplea singurătatea și liniștea nopții cu notele ei ușoare, Mira, sdrebită de tăcerea acestui glas așa de vorbăreț altă-dată, stră-

Nr. 60.764/1896 pentru organizarea școlilor economice de repetiție. În acele dispozițiuni făcute fără considerațiune la jurisdicțiunea autonomă, garantată bisericii noastre prin statutul organic, erau atinse drepturile noastre autonome. Consistoriul prin reprezentarea de sub Nr. 5893/899 a intervenit la înaltul minister pentru revindicarea drepturilor noastre autonome, ce înaltul minister a și împlinit prin rescriptul său din 24 Februarie 1900, Nr. 4366/900, adresat cu toate actele sub 9, în care se concordează ordonanța cu dispozițiunile statutului organic.

În considerațiunea recerșitelor de calificățiune specială pentru aceste școli, în vara anului 1899 au ascultat pe speșele statutului 6 învățători cursul special agronomic, întreținut de guvern la Lugoj.

Pe temeiul acestor clarificări ale bazelor de organizațiune, Consistoriul a luat în programul activității sale de pe anul 1900 organizațiunea școlilor agronomice de repetițiune.

Procese disciplinare au fost 8 în rger.

Productele literare ale învățătorilor sunt: „Geografia comitatului Arad” pentru clasa III, de Damașchin Medrea; „Abecedarul” înscris de Ioșif Moldovan și conșotii, și „Istoria biblică” de Ioan Tuduceșcu.

Din vremile aducerilor aminte în comunele confesionale mixte cu gr.-catolică, aceștia contribuiau colectiv la speșele de cult acolo, unde noi aveam școală, ear' gr.-catolică nu.

(Va urma.)

Răsboiul buro-englez.

— O sentință aspră. — Burii nu se lasă. —

Cu data 2 Iunie n. agenția „Reuter” raportează din Greff-Reinel (în Capland) următoarea știre senzațională:

„...b prezidenția lui Williers s'a adunare, la care au luat 100 de oameni. După rostitor vorbiri aprinse, adunat în unanimitate un proiect de rezoluțiune, în care se zice, între altele, următoarele:

„Părerea majorității coloniștilor din Capland este, că: nemijlocita cauză principală a răsboiului este amestecul nejustificat și intolerant al guvernului englez în afacerile interne ale republicii sud-africane”. Unul dintre oratorii cari au spriginit acest proiect de rezoluție a zis, că după răsboiu e peste putință a întinde

bătea singură, cu capul în pământ, lagărul care dormia.

Nu mai pământul proaspăt răscolit arăta locul unde se odihnia logodnicul ei. Ea se culcă de-asupra groapei și începu să plângă. Apoi cu pumnalul lui Jehal, pe care-l purta legat de gât, despica coaja bomierului pe care el îl creștase pentru întâia dată și sub care se iubiseră. Și se vașni din fie-care rană, curgând d'a lungul trunchiului ca niște lacrimi de sânge și întărindu-se pe coaja noduroasă, păstrând astfel pentru vecnicie amintirea durerii nefericitei logodnice rădăcitoare.

Când soarele se ridica d'asupra munților Galaadului, Beduinii pieriseră în depărtare.

Oaza părăsită stătea ca o pată mare de umbră pe întinderea nemărginită a nisipurilor, cari începeau să scânteieze, în do-goarea soarelui, care deja ardea cu putere.

Pe marginea isvorului însă par'că un suflet de viață răsărise, ascuns unde-va într'un colț tainic. Treștiile foșneau prin prejurul apei și un parfum pătrunzător esia din acest arbore, care par'că plângea d'a supra mormântului părăsit.

N. P.

Englezilor dreapta. „Ori putem noi să strângem mâna Englezului, — a zis oratorul — care e petată de sângele fratelui?” — *Presidentul adunării a întrerupt pe vorbitor și l-a admonțat la moderație și precauțiune.*

„Morning-Post” cu data de 1-a Iunie raportează din Lourenczo-Marquez următoarea știre:

Din isvor oficial bur se vestește, că legătura între armata principală engleză este întreruptă la riul Vaal. La Glansfontein a fost o luptă violentă. Burii au năvălit în partea nordică a statului Oranje.

La Vintersburg și Harrismith asemenea decurge o luptă crâncenă.

Presidentul Krüger a dat o proclamațiune, în care zice, că nu va recunoaște nici odată stăpânirea Englezilor. În urma acesteia Krüger a plecat la Lindenburg, pentru a se pune în fruntea armatei.

Papp Béla este Ungur.

Cetind „Trib Pop.” Nr. 90, precum și în „Szamos”, jurnalul Sătmărenilor în care se descrie procesul criminal al lui Papp Béla, ucigaș de frate, se face și afirmația, că „e nepotul unui preot Român”. Aceasta o neg Papp Béla nu e nepot de preot rom. din părțile acestea, ceea-ce voi dovedi în modul următor.

În comuna Odoreu din (comitatul Szatmar a venit un preot cu numele Papp Mihály, crescut în Ungvár, adoptând limba maghiară și rusească. Cum a ajuns acest preot la predicatul „turci” nu știu, știu atâta, că pe timpul acela părțile din Maramureș-Ugocia și Szatmar se țineau de diecesa Ungvarului, ear' scopul episcopului de la Ungvár a fost, a introduce în părțile acelea limba rusească ca limbă liturgică și nu cea română. Din această pricină l'a trimis pe acest preot în Odoreu (Udvári), ca să desnașipe Românii de acolo și să-l facă rusnecl, ce nu li-a succes, nici a ne rusifica, nici a ne renega.

1. Acest preot „Mihaiu Papp de Turci” a avut un fiu „Vasile”, căsătorit cu reformata din care s'a născut:

2. Vasile László, că așa se numia cu ref. lui, a născut pe Papp György, senior care s'a căsătorit cu Poli Gáspár reform., Papp Maria măritată în Poml după ref. Rokási. Acest Papp György, senior cu unguroacă în ref. a avut pe fi Ferencz Papp, căsătorit de multe ori cu unguroace; Papp György, s'a căsătorit cu ref. Iona Vasadi din Huszmező Papp; și Pista, căs. cu ref. Magda Várhelyi;

3. Acest Papp György, junior cu Iona Vasadi ref. a avut 4 fii și anume: Guszti mort gr. cat. cu limba maghiară; Károly, botezat gr. cat. însă trecând la ref. în anul 1860, al cărui fiu Zoltán e complicele omorului; și oare pentru ce nufzic, că și acesta e Român. ci îl țin de reformat. Elemér căsătorit cu Kati Nagy Irma, fiica unui șovinist;

4. Papp Gyula, tata ucigașului, nu s'a născut în Turț (ctul Ugocia), ci în Odoreu (ctul Szatmar). Ca tiner și conșcolar al meu afirm, că nu a știut limba română, nu a învățat religiunea cu noi, ci la reformati Ce i drept, e botezat prin preot gr.-cat., dar în anul 1869 s'a lăpădat cu totul de nășnimea rom. și religiunea gr.-cat., la stăruința mamei reformate și căsătorindu-se, din care căsătorie s'a născut Papp Béla, ucigașul lui „Elemér”.

De aci Vă puteți convinge că zeu este rău informată jurnalistica lor, sau li rușine. Nu le fie rușine de Nagysăgosul

lor, că densusul nu numai că nu a fost român, ci toți cari au fost și sunt din familia Turci Papp Mihály, au supt lapte de Unguroacă.

Baurtiu, la 28/5 1900.

Dumitru Dragoș,
paroch gr.-cat. român.

Noutăți

Arad, 4 Iunie 1900.

Preasfinția Sa episcopul Goldiș, după o petrecere de două săptămâni la Rontău, s'a întors Sâmbetă seara la reședința sa în Arad.

Condolențe. Cetim în „Foaia Diecesană”: Preasfințitul domn episcop diecesan, Nicolae Popea este dureros atins de soarte prin moartea iubitei Sale mame. Din acest incident membrii consistorialii, preoșimea, corpul profesoral din loc s'au prezentat Luni, la 15 l. c. înaintea Preasfinției Sale exprimându-și prin rostul P. C. S. părintelui Arhimandrit Filaret Musta, simșmintele de condolență.

Zi onomastică. Corpul profesoral, precum și elevele școlii de fete superioare din Arad a adus erii meritate omagii d-șo. re: Elena Pipos, zeloasa profesoară, care-și serba ziua onomastică. Ne asociem și noi urărilor de bine.

Malalul școlii superioare de fetițe din Arad va fi Mercuri, în 6 Iunie st. n în pădurea mare. Elevele vor pleca dimineața la orele 8 1/2 sub conducerea corpului didactic și vor petrece acolo ziua întreagă. Invitări speciale nu se fac; onoratul public e invitat însă pe calea aceasta să participe în număr complet la această petrecere școlară, unde sigur va avé fiecare momente plăcute la verdeață și la sunetul muzicii.

Distincțiuni Prea Sântia Sa Domnul Episcop diecesan Nicolae Popea a bine oit a distinge pentru merite pe terenul bisericesc pe presidentul David Terfaloga din Reșița Montană cu briu roșu.

† Dr. Nerva Moldovan, unul dintre cei mai inteligenți medici tineri ai noștri, ginerele fruntașului român I. Vladușu, avocat în Turda, — a răposat Joi, în 31 Maiu n. în comuna Savadisa (comit. Turda-Arieș), în floarea vârstei, lăsând în jale adâncă pe tinera sa soție și o copilă abia trecută de un an.

Trimitem sincere condolențe prea întristatei și greu încercatei familii!

Instalări Duminecă la 14 Maiu a avut loc instalarea de administrator protopresbiteral al Mehadii de M. O. D. Constantin Dure. Actul instalării a fost săvârșit de P. O. D. Ioan Pepa. Ni-se comunică că comuna bisericească din Mehadia este insuficient de noul său părinte sufletesc. — Joi în ziua „Inălțării Domnului” P. O. D. Protopresbiter Mihail Popoviciu, a introdus în parochia Ieșelnița pe presbiterul Mih. Costescu.

Camera advocațială din Arad anunță, că dl Dr. Liviu Tămășdan a fost înscris, cu advocat cu sediul în Arad, în registrul acestei camere, ear' advocatul din loc, Dr. Pálmai Lajos, a fost șters din registrul camerei.

Preot distins. Tinerul preot Traian Oprea din Moldova-nouă (c. Caraș S.) a fost distins de către înștrul prelat din Caransebeș cu dreptul de a purta brău roșu, fapt, care a produs bucurie între credincioșii de acolo. În ziua Inălțării Domnului după serviciul divin inteligența prin graiul dlui forestier I. Brebenar, președ. com. par., au felicitat înaintea altarului pe iubital lor preot, prezentându-și un brău roșu între urările de „să trăiască!” ear' seara membrii casinei au arangeat un banchet în onoarea vrednicului păstor.

Nou atentat în contra crucii s'a făcut în, 1-a Iunie, la universitatea din Buda-pesta. Așa se vede, le face o petrecere plăcută mișelilor ciungărirea repeșită a crucii din coroana țerii, chiar atunci, când cercetarea e pornită pentru eruarea pécătoșilor. Atentatul mai nou e deja al treilea, și de astă dată au fost rupte din coroană două cruci, după-cum raportează foile maghiare, cele mai multe în chip ironic. — Prea bine! Doar' va aduce, în cele din urmă, și „zelul” acesta vr'o reacțiune!

Impăratul Wilhelm la Viena. „Neues Wiener Tagblatt” din isvor acreditat anunță, că împăratul Wilhelm al Germaniei va veni la Viena în 18 August dimineața, pentru- ca în persoană să felicite pe Monarcul nostru de ziua Lui aniversară. Impăratul german va petrece ziua întreagă în Viena și seara va pleca la Berlin.

Examenle de calificățiune ale învățătorilor din archidieceza gr.-or. a Transilvaniei se vor ține la Sibiu în 21 și zilele următoare din Iunie. Cererile bine ajustate pentru admitere la examen sunt a se adresa de mai nainte la Consistoriul din Sibiu.

Moștenitorul tronului german în 30 Maiu n. a intrat de prima dată în serviciul activ al armatei, la regimentul prim de gardă al infanteriei. Actul s'a făcut în chip sărbătoreșc, în prezența părechei imperiale, a prinților, a ministrului de externe și a ambasadorilor austro ungar și ruseșc. În fața regimentului, împăratul a adresat prințului moștenitor o vorbire plină de înănfieșire și încurajare.

Tinerimea gimnasială din Brad invită la maiialul ce se va ține în pădurea „Porsch” de acolo la 22 Maiu (4 Iunie) 1900, ear' fiind vreme rea, în cea mai apropiată zi frumoasă. Prețul de intrare după bunăvoință. Contribuiriile se vor evita în programul anului școlară.

Manavrele corpului de armată din Ardeal se vor ține anul acesta în giurul Mureș-Oșorheiului. Cele finale, la cari vor participa toate trupele ardelenne, se vor ține în zilele din 3—8 Septembrie.

Procesul de divorț, intentat în contra fratricidului Papp Béla de soția lui, Nagy, Klementin, fiica vicșpanului, — s'a desbătut în 30 Maiu la tribunalul reg. din Szatmar-Nemeti. Prin sentința publicată, Papp Béla e declarat vinovat de violarea legăturilor conjugale, și astfel căsătoria încheiată în 1895 între soți este desăcătută. Copiii lor: Béla, Gyula și László român în îngrijirea mamei, ear' dacă din ori-ce cauze mama ar fi incapabilă de a-i susține, atunci sunt obligați a-i lua în îngrijire bunicii lor, păriații lui Papp Béla.

Examen. Ni-se scriu următoarele: În 16/29 Maiu a fost examenul la școala noastră confesională gr.-or. română din Ticvansul-mic. Ne a pus în uimire bunul succes, ce s'a dovedit cu ocasiunea acestui examen. Mai mare ni-a fost dragul, când auziam copiii noștri răspunzând la fiecare întrebare hotărât, cu glas respectat și cu curagiu. După-cum s'a exprimat și comisiunea examinătoare, recunoaștem și noi, că mai bun examen nu se poate pretinde să dea nici un învățător. De față au fost locuitorii mulți din comună ca ascultători, ear' copiii la examen au fost prezenți 100 dintre cei 102 conșcriși regulat. Comisiunea examinătoare a fost compusă din Rev. domn protopop Alexandru P. Popovici și d-nul George Tunea. Laudă și recunoștință aducem învățătorului nostru pentru rezultatul îmbelșugat. A. L.

Dela universitatea din Pesta se anunță, că Vineri, în 1 Iunie n. a fost unanim ales decan al facultății juridice de-acolo profesorul universitar Dr. Mariska Vilmos.

Prima jertfă a valurilor Mureșului din vara abia începută a fost școlarul de 1-a clasă civilă din loc, Eugen Beck. S'a dus să se scalde, și valurile apei l'au înghițit în fața camerazilor, cari nu i-au putut nimic ajuta.

Posta redacției.

C. L. Ioșib. P. Vancu, inv. Magyarad u. p. Pankota.

Editor: Aurel Popovici-Barcianu.
Red. respons.: Ioan Russu Șirlianu.

158/1900.

vègrh. szám.

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbírószáz 1899. évi Sp. IV. 1040, 1041, 1042 és 1043. számú végzése következtében, Dr. Suciú János aradi ügyvéd által képviselt aradi gör. keleti román egyházmegye javára Sztojanescu Sztoja ellen 1100 kor. s jár. erejéig 1900. évi február hó 17 én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le és felül foglalt és 758 kor. 40 fillre becsült következő ingóságok, u. m. házi butorok, lovak és egyéb ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a m.-radnai kir. járásbírószáz 1900. évi V. 15/2 számú végzése folytán 1100. kor. tőkekövetelés, ennek különböző időktől járó 6% kamatai és eddig összesen 92 kor. 20 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Sztojanescu Sztoja csicséri lakásán leendő eszközlésére 1900. évi június hó 7-ik napjának d. e. 1 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt M.-Radnán, 1900. évi május hó 26. napján.

Smikál János,
kir. bírósági végrehajtó.

451 1—1

Institut de cură,

deschis de dimineața dela 6 ore până la 7 ore seara
(abstrăgând orele dela 9—11 in. am.)

La dispoziția publicului stau următoarele mijloce de lecuire :

Scaldă în lumina electrică:

1. Reumă, podagră, aprindere de nervi (ischias), dureri la coaste și la față, nevralgia, aprindere de pelița peptului și a foalelui, otrăvire cu metal (argint viu, zinc, argint, plumb).

2. Morburi de sânge (cu ajutorul curei de mercuriu și iod), Ingrășarea peste măsură, grăsimea de inimă, aprindere de pelița rinichilor, boală de zahăr (diabet).

3. Anemia, nevrastenia (slăbirea nervilor), nervositatea.

4. Morburi de piele învechite, scrofule, luparea etc.

După felul boalei, scaldă aceasta poate fi urmată de lecuirea cu apă rece, de massagiu sau impachetare. — Intrebuintarea odata costă: 1 fl. 25 cr.; 15 bilete: 15 fl.

Camere pentru inhalație, după metoda dela Gleichenberg Ems, pentru aprindere acute și învechite de gâtleej, de plumăni, cum și pentru dilatare de plumăni și astma. — Intrebuintarea odata costă: 75 cr.; 15 bilete: 9 fl.

Cura cu apă-rece. Intrebuintarea odata: 60 cr.; 15 bilete 7 fl.

Gimnastica svedeză pentru întărirea reconvalescenților cu musculatura slăbită, pentru întărirea băieților și a oame-nilor desvoltați, cari sufer de morburi de inimă și de strim-tarea coșului peptului.

Taxa lunară dela 10 fl. în sus, după cum e felul casului de boală.

Fie care bolnav se bucură de căutarea ce i-o prescrie medicul său propriu, sau după sfatul ce însumi i'l dau. Ori-ce îndeplinire a curei se întimplă sub veghiarea mea personală.

Dr. A. HECHT, 450 2—2

Arad, strada Templon, palatul Minorităților. Telefon: Nr. 270.

A apărut

Și să află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“
următoarele opuri:

1.) „Amicu Poporului“ — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic in cause administrative. Prețul — — — — —	„ 1.— „
2.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean, prețul — — — — —	„ 2.— „
3.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu, prețul — — — — —	„ —80 „
4.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Pacățianu, prețul — — — — —	„ 2.— „
5.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățianu —prețul — — — — —	„ 4.— „
6.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor in Brașov. Prețul. — — — — —	„ 2.50 „
7.) „Răsboiul pentru neatârare“ și „Povestea unei coroane de oțel“ ambele de George Coșbuc. Prețul Răsboiului	„ 1.20 „
Prețul „Coroanei“ — — — — —	„ 1.60 „
8.) „Din vremuri apuse“ — de Judita Secula nasc. Truția — prețul — — — — —	„ 1.— „
9.) „Vieritul“ — de Petru Vancu, prețul — — — — —	„ 1.— „
10.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga. Prețul: — — — — —	„ 3.60 „
11.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu. Preț: — — — — —	„ 1.60 „
12.) „Cuvântări bisericești“ — traduse de Ioan Genț. Preț. — — — — —	„ 5.— „
13.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul, preț — — — — —	„ 1.50 „
14.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilchelm Niemandz prețul —	„ 1.20 „
15.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom“ (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Stefu învățator in Arad. Această liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspundă corul in Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase pricesne și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2—3 voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 5 coroane.	

La comande să se mai adauge de fle-care op 10 fileri spese postale.